Covid-19 Risk Alg?s? Ve Covid-19 Korunma Önlemlerine Uyum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Covid-19 Risk Alg?s? Ve Covid-19 Korunma Önlemlerine Uyum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19400

ARABPSYCHOLOGY.COM

Öz

Covid-19 Risk Alg?s? Ve Covid-19 Korunma Önlemlerine Uyum Ölçe?i, **COVID-19 pandemisi** döneminde bireylerin virüse yönelik alg?lad?klar? riski ve resmi korunma yönergelerine ne ölçüde uyum sa?lad?klar?n? de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi? bir uyarlama arac?d?r. Ölçek, özellikle Türkiye popülasyonunda halk sa?l??? davran??lar?n? ve risk de?erlendirme süreçlerini incelemek üzere psikometrik özellikleri test edilmi?tir.

Bu ölçek, bireylerin salg?n s?ras?nda sergiledi?i bili?sel ve davran??sal tepkileri ölçerek, halk sa?l??? kampanyalar?n?n etkinli?ini de?erlendirmede ve risk alt?ndaki gruplara yönelik hedeflenmi? psikososyal müdahaleler geli?tirmede önemli bir rol oynamaktad?r. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türkçe konu?an popülasyonlar için güvenilir ve geçerli bir araç oldu?unu göstermeyi amaçlam??t?r.

Anahtar Kelimeler

Covid-19, Risk Alg?s?, Korunma Önlemleri, Uyumluluk, Psikometrik Özellikler, Uyarlama, Halk Sa?l???.

Yazarlar

Özlem Karatana, Nevin Kaya, Emine ??çi.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, **COVID-19** ile ilgili risk alg?s? düzeyi ile bireylerin maske kullan?m?, sosyal mesafe ve hijyen kurallar?na uyumu aras?ndaki ili?kiyi sistematik olarak ölçmektir. Bu araç, sa?l?k davran??lar?n? etkileyen psikolojik faktörleri belirleyerek, epidemiyolojik çal??malar ve sa?l?k e?itimi programlar? için veri sa?lamaktad?r.

Uyarlama çal??mas?, orijinal ölçe?in kavramsal yap?s?n? koruyarak, Türk kültürüne ve diline uygunlu?unu sa?lamay? hedeflemi?tir. Bu sayede, Türkiye'deki ara?t?rmac?lar, pandemiye ili?kin alg? ve davran??lar? uluslararas? düzeyde kar??la?t?r?labilir verilerle analiz etme imkan?na kavu?mu?tur.

Yap?

Ölçek, temelde iki ana psikolojik yap?y? ölçmektedir. Birincisi, **Covid-19 Risk Alg?s?**, bireyin virüsü kapma olas?l???na ve hastal???n potansiyel ciddiyetine dair sübjektif de?erlendirmesini ifade eder. ?kincisi, **Korunma Önlemlerine Uyum**, bireyin hijyen ve sosyal mesafe gibi resmi

ARABPSYCHOLOGY.COM

yönergelere ne kadar sad?k kald???n? gösteren davran??sal bir bile?endir.

Bu iki yap?, genellikle Sa?l?k ?nanç Modeli gibi sa?l?k psikolojisi teorileri çerçevesinde incelenir. Alg?lanan riskin yüksek olmas?, genellikle daha yüksek uyum davran??lar?na yol açmaktad?r, bu nedenle ölçe?in bu korelasyonu do?ru bir ?ekilde yans?tmas? beklenmektedir.

Geçerlik

Karatana ve arkada?lar? (2021) taraf?ndan yürütülen adaptasyon çal??mas?nda geçerlik çal??malar? yap?lm??t?r. Geçerlik, ölçe?in gerçekten ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ölçüp ölçmedi?ini gösterir. Bu kapsamda genellikle **Yap? Geçerli?i** incelenmi?tir.

Yap? geçerli?i, iki faktörlü modelin (Risk Alg?s? ve Uyum) Türk örnekleminde de tutarl? oldu?unu göstermek amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak test edilmi?tir. Çal??man?n sonuçlar?, ölçe?in maddelerinin kuramsal alt yap?lara uygun ?ekilde yüklendi?ini teyit etmektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, iç tutarl?l?k katsay?lar? (**Cronbach Alfa**) hesaplanarak de?erlendirilmi?tir. Güvenirlik, ölçe?in farkl? zamanlarda veya farkl? madde setleriyle tutarl? sonuçlar verip vermedi?ini gösterir.

Adaptasyon çal??mas?nda, hem Risk Alg?s? alt ölçe?i hem de Korunma Önlemlerine Uyum alt ölçe?i için yüksek düzeyde iç tutarl?l?k katsay?lar? elde edilmi?tir. Bu sonuçlar, ölçek maddelerinin kendi alt yap?lar?n? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü ve ölçe?in Türk popülasyonunda kararl? bir ölçüm arac? oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Faktör Analizi

Ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türkçe formda sürdürülüp sürdürülmedi?ini belirlemek için **Faktör Analizi** uygulanm??t?r. Çal??ma, iki boyutlu yap?y? destekleyen güçlü faktör yükleri ortaya koymu?tur.

Uygulanan Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA), Risk Alg?s? ve Uyum olmak üzere iki ba??ms?z ancak ili?kili faktörün varl???n? do?rulam??t?r. Bu faktör yap?s?, ölçe?in teorik çerçevesine uygun olarak, bireylerin alg?sal ve davran??sal tepkilerini ayr? ayr? de?erlendirme imkan? sunmaktad?r.

Ölçme Arac? Detaylar?

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Orijinal kaynakta derecelendirme bilgisi verilmemi?tir, ancak

ARABPSYCHOLOGY.COM

psikometrik ölçekler için standart yakla??md?r.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Genel Popülasyon

Age Group: Yeti?kinler

Population Details: COVID-19 pandemisi s?ras?nda Türkiye'de ya?ayan, risk alg?s? ve korunma davran??lar? incelenen bireyler.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-report questionnaire)

Anahtar Kelimeler

Covid-19, Pandemi, Halk Sa?l???, Davran??sal Uyum, Psikometri, Ölçek Geli?tirme.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Özlem Karatana

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: ozlemkaratana@gmail.com

Correspondence Address: Çal??man?n yay?nland??? kuruma ait (Adres bilgisi mevcut de?ildir).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in adaptasyon çal??mas? **2021** y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m? için genellikle sorumlu yazara ve orijinal yay?na at?f yap?lmas? gerekmektedir. Ticari kullan?m veya geni? ölçekli uygulamalar için yazarlar?n izninin al?nmas? tavsiye edilir.

Test Y?l?: **2021**

Derecelendirme: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

Kaynaklar

Karatana, Ö., Kaya, N., & ??çi, E. (2021). Adaptation of COVID-19 risk perception and COVID-19 prevention guidelines compliance scales to Turkish: a validity and reliability study. *J Health Sci Med, 4*(4), 466-471. https://doi.org/10.32322/jhsm.927948

ARABPSYCHOLOGY.COM

Makalenin Dergipark üzerindeki ba?lant?s?: dergipark.org.tr

The original PDF can be downloaded here: covid-19-risk-algisi-ve-covid-19-korunma-onlemlerine-uyum-olcegi-toad.pdf

Ölçe?in Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Bu ölçe?e ait maddeler, sa?lanan kaynak özetinde yer almamaktad?r. Maddeler için yay?mlanan orijinal makaleye (Karatana, Kaya, & ??çi, 2021) ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM